

# SPREČAVANJE PRANJA NOVCA: OSNOVE

## Dio 6: Privredna društva koja se suočavaju s problemima u poslovanju



Privredna društva koja se suočavaju s financijskim poteškoćama mogu biti žrtve financijskog kriminala i postati meta kriminalaca. Složenost takvih situacija dovodi do povećanja rizika da računovođa nenamjerno pomogne pranje novca pa je, stoga, bitno da svi oni koji pružaju usluge društvima u problemima budu upoznati i da primjenom pristupa zasnovanog na rizicima učinkovito oslove relevantne slabosti.

### Kako problemi u poslovanju mogu voditi protuzakonitoj dobiti

Privredna društva suočena s financijskim poteškoćama mogu biti mete kriminalaca zbog izloženosti njihovih vlasnika ili rukovodstva financijskim pritiscima. Konkretno, kriminalci to mogu iskoristiti da vlasnike uvjere da ulože protuzakonito stečena sredstva u njihovo poslovanje, a da im se iz poslovanja kasnije vrše uplate koje će izgledati kao redovan prihod. Na ovaj način se pomjeranjem sredstava kroz poslovanje može prikriti trag protuzakonito stečenoj dobiti.

Ono što je posebno čest slučaj je da kriminalci pokušaju otkupiti firmu koja pretežno posluje s gotovinom i iskoristiti je kao posredno društvo da operu svoj priljavi novac. Kriminalci obično teže postati vlasnici poslovanja zasnovanog na gotovinskim transakcijama jer im to omogućuje da unesu velike količine novca u financijski sistem. Maskiranje prihoda od trgovine narkoticima i drugih vidova kriminalnog djelovanja kao prihoda od redovnog poslovanja privrednog društva je jedan od metoda da se ostvari integracija.

Privredna društva koja se suočavaju s financijskim poteškoćama za prijevare mogu zloupotrijebiti i osobe unutar društva. To znači da su protuzakonito stečena sredstva već dio poslovanja i profesionalne računovođe takvim situacijama moraju pristupiti s primjernom dozom opreza.

### Kako izgleda pristup zasnovan na rizicima

Profesionalne računovođe bi trebale obratiti pažnju na sljedeće:

- ako su uključeni u plaćanja ili raspodjele prihoda društva, na to ko je strana u čiju korist se vrše uplate;
- ko su vlasnici i rukovodioci privrednog društva i da li će primati sredstva iz poslovanja;
- da li sama privredna djelatnost društva podrazumijeva visok stepen rizika pranja novca, odnosno rizika porezne utaje ili prijevare po osnovu diskontiranja faktura;
- da li su društvo, stvarni vlasnici ili područje na kojem posluju u jurisdikciji koja se smatra jurisdikcijom visokog rizika pranja novca;
- ako treća strana želi kupiti privredno društvo, odnosno ako je Vaš klijent kupac, da li postoji očita komercijalna opravdanost za predloženu kupovinu i ko je ta treća strana;
- da li profesionalni računovođa može raskinuti angažman nakon imenovanja.

Kao i u drugim slučajevima, računovođe bi trebale poduzeti razumne korake da dokumentiraju svoju procjenu rizika.

## PRIMJERI IZ PRAKSE

### Prijevare u samom društvu

G-din. Smith je dugi niz godina vodio privredno društvo „Omega Fuelling Stations“ d.o.o., u čijem sastavu se nalazi nekoliko benzinskih pumpi i prodavnica mješovite robe u sastavu istih. Društvo većinu svojih proizvoda naplaćuje u gotovini. Promet je, međutim, već određeno vrijeme u padu i nastavak poslovanja dolazi u pitanje.

G-din. Smith je imenovao računovođu specijaliziranog za usluge oporavka poduzeća da ponudi nekoliko mogućnosti za restrukturiranje „Omega-e“. Prilikom provjere financijskog položaja društva, računovođa je otkrio da s gotovinskog računa nedostaje 50.000 američkih dolara. U toku detaljnije istrage, uposlenica priznaje da je iskoristila gotovinu da izmiri dug koji je napravila igrajući poker na internetu.

G-din. Smith nije želio prijaviti uposlenicu policiji jer je sumnjao da će ukradeni novac ikada biti nadoknađen. Računovođa se, međutim, nakon internih i konsultacija s profesionalnom organizacijom, odlučuje prijaviti slučaj, uz detaljan opis otuđenja koje je izvršila uposlenica društva.

### Gotovinska ponuda

U normalnim vremenima, centar Metropolisa, poznate turističke destinacije, bio je preplavljen gostima iz cijelog svijeta. Njegove ulice krasi desetine malih suvenirnica, koje su poprilično zarađivale od prodaje ukrasa, majica i drugih sličnih sitnica. Višegodišnji klijent profesionalnog računovođe je vlasnik jedne od tih prodavnica i od nje je napravio uspješnu karijeru. U martu/ožujku 2020. godine, pandemija virusa COVID-19 to potpuno mijenja. Turisti prestaju dolaziti, a poslovanje klijenta staje. Mjeseci prolaze i nadu u brz oporavak zamjenjuju sve veći gubici. I sve druge suvenirnice u centru Metropolisa se suočavaju s istom situacijom. Profesionalni računovođa vidi da financijsko stanje njegovog klijenta postaje sve gore i zatvaranje se čini kao jedino moguće rješenje.

U jesen 2020. godine, međutim, klijent razgovara s prijateljem, koji je također vlasnik suvenirnice, i saznaje da je prijatelj prodao svoju prodavnicu i penzionisao se. Klijent je iznenađen kako brzo se to izdešavalo i prijatelj mu objašnjava da je svega par dana ranije osoba ušla u njegovu prodavnicu i ponudila gotovinu da je smjesta kupi po nevjerojatnoj cijeni. Prijatelj nije mogao odbiti predobru ponudu. A onda se potpuno isto desilo i klijentu, kome se ubrzo obratila osoba koja je rekla da zastupa određeno društvo i ponudila sličan gotovinski iznos za njegovu prodavnicu, uopće ne želeći provjeravati njegove poslovne knjige.

Klijent se obraća profesionalnom računovođi za savjet o prodaji. Računovođa saznaje da društvo koje je dalo ponudu ima sjedište u stranoj tzv. *offshore* jurisdikciji, te da nije lako utvrditi ko su njegovi stvarni vlasnici. Zbog svih znakova upozorenja iz priče svog klijenta i pomanjkanja informacija o društvu, profesionalni računovođa ne želi biti umiješan u davanje savjeta u pogledu prodaje poslovanja svom klijentu i podnosi prijavu o sumnjivoj aktivnosti nadležnom organu za financijski kriminal.



529 Fifth Avenue, New York 10017  
www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | @ifac | company/ifac

### Najčešći znakovi upozorenja

- Rukovodstvo ili stvarni vlasnici društva su predmet aktivne krivične istrage ili potraživanja u upravnom postupku.
- Zviždači iz privrednog društva su podnosili prijave koje ukazuju na povredu propisa.
- Treća strana daje darežljivu ponudu da otkupi privredno društvo koje pretežno radi s gotovinom i koje se suočava s poteškoćama.

### Kada odbiti angažman

- Kada utvrdite da bi izvršavajući isplatu sredstava, odnosno prijenos imovine pomagali kriminalcima da operu protuzakonito stečenu dobit kroz dati subjekt
- Kada otkrijete postojanje prijevare unutar društva u koju je uključeno i njegovo trenutno rukovodstvo
- Kada Vas zabrinjava nešto u vezi sa stvarnim identitetom ili historijatom treće strane koja želi kupiti privredno društvo
- U nekim pravnim sistemima se može desiti da profesionalni računovođa ne može istupiti iz stečajnog postupka nakon što je imenovan da posreduje u istom. U takvim slučajevima, treba biti naročito oprezan i poduzeti sve moguće mjere pravne zaštite kako bi se izbjegla dalja umiješanost u pranje novca.

### Prijavljivanje sumnjivog djelovanja

Ukoliko posumnjate da bi društvo koje se suočava s poteškoćama moglo biti povezano s protuzakonito stečenom dobicom možete to htjeti prijaviti nadležnom organu za financijski kriminal. U pojedinim jurisdikcijama, profesionalne računovođe su to i zakonski dužne napraviti.

### DODATNA POMOĆ



„Vodič iz primjene pristupa zasnovanog na rizicima za računovodstvenu profesiju“ FATF-a nudi opća uputstva a detaljnije informacije o domaćim uvjetima, uključujući regulatorne zahtjeve, možete zatražiti od svoje profesionalne računovodstvene organizacije.



www.icaew.com  
@icaew | company/icaew

Ovo izdanje Osnove: Sprečavanje pranja novca, Dio šesti: Privredna društva koja se suočavaju s problemima u poslovanju, kojeg je u martu 2021. na engleskom jeziku objavio International Federation of Accountants, u septembru 2023. je na bosanski jezik preveo Savez računovođa, revizora i finansijskih radnika Federacije BiH (SRRIF-FBiH) i umnožava ga uz dopuštenje IFAC. Odobreni tekst svih IFAC publikacija su ona izdanja koja je IFAC objavio na engleskom jeziku. IFAC ne snosi odgovornost za ispravnost i potpunost prijevoda, niti za postupanje koje bi moglo proisteći iz njega.

Tekst na engleskom jeziku Osnove: Sprečavanje pranja novca,  
Dio šesti: Privredna društva koja se suočavaju s problemima u poslovanju © 2021. IFAC. Sva prava pridržana.

Tekst na bosanskom jeziku Osnove: Sprečavanje pranja novca,  
Dio šesti: Privredna društva koja se suočavaju s problemima u poslovanju © 2023. IFAC. Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: Anti-Money Laundering, The Basics: Installment 6 - Businesses in Difficulty (March 2021)

Obratite se na [Permissions@ifac.org](mailto:Permissions@ifac.org) za dopuštenje za reprodukciju, pohranu ili prijenos ili za izradu drugih slične upotrebe ovog dokumenta